

STICHTING HET ZELFSTANDIG GYMNASIUM

Collegiaal Waarderend Onderzoek (CWO) binnen de SHZG:

Elk gymnasium werkt aan ontwikkeling. Bij een CWO gaan collega-gymnasia op zoek naar de krachten in de school die zouden kunnen helpen bij de ontwikkeling die de school voor ogen heeft. Dit onderzoek vindt plaats op basis van een onderzoeksvraag die door de school gedocumenteerd (als *zelfevaluatie*) wordt aangeleverd bij de commissie. Het onderzoek en de voorbereiding daarop in de school worden vanuit het waarderend perspectief gedaan.

Waarom doen we dat?

Aanvankelijk hadden we als gymnasia afgesproken onderling systematisch de kwaliteit van het gymnasiale karakter van de gymnasia te onderzoeken. Dat heeft zich zo ontwikkeld dat het collegiaal waarderend onderzoek nu vooral tot doel heeft om vanuit de SHZG, vanuit de eigen gelederen, de school te ondersteunen bij een ontwikkeling in een door de school gewenste richting. De school is daarbij eigenaar van het proces.

De “bijvangst” van het CWO is, naast bovenstaand doel, drieledig:

1. De SHZG krijgt zicht op de invulling van gymnasiale kwaliteit op de verschillende scholen.
2. De commissieleden ontwikkelen zich in het onderzoeken vanuit het waarderend perspectief en krijgen daarnaast ook inhoudelijk (op gebied van leiderschap en op het gebied van onderwijskundige ontwikkelingen) andere inzichten en invullingen aangereikt.
3. De bezochte school maakt kennis met waarderend perspectief als onderzoeks- en ontwikkelmethode.

Karakter van het onderzoek: waarderend perspectief

Het onderzoek wordt ingezet op verzoek van de school, omdat men nieuwsgierig is naar hoe de collega's van andere gymnasia naar de school kijken, wat ze zien aan krachten en kansen voor ontwikkeling. De commissie spreekt geen oordelen uit en geeft geen meningen, maar benoemt krachten (wat werkt, wat is succesvol) en draagt bij aan het denkproces hoe die krachten ingezet kunnen worden op die terreinen waar groei of verbetering nodig is in de ogen van de school.

Dat wil overigens niet zeggen dat er niet gekeken kan worden naar dingen die minder goed gaan. Uiteraard komen die aan het licht en daar wordt vanuit hetzelfde perspectief naar gekeken.

Als bijlage treft u een artikel met meer informatie over het waarderend perspectief.

Onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag van de school vormt de kern van het gehele traject. Om de onderzoeksvraag te formuleren wordt er op de school een zelfevaluatie gedaan naar de te onderzoeken onderwerpen. Op die manier voorziet de school de commissie van een onderzoeksvraag op het gebied waar ontwikkeling gewenst is.

Daar wij als SHZG de waarderende onderzoeken op de gymnasia houden, is het van belang om in het onderzoek ook het gymnasiale aspect aan bod te laten komen. Dit kan op drie manieren:

- geïntegreerd in de onderzoeksvraag;
- met een aparte onderzoeksvraag op dit thema;
- met behulp van een standaard-vragenlijst op dit thema vanuit de SHZG.

De commissie

- Een commissie bestaat uit twee (con)rectoren, een docent-commissielid en de secretaris / projectleider. Eén van de (con)rectoren is voorzitter.
- De commissieleden krijgen een opleiding (een dagdeel) in het werken vanuit het waarderend perspectief.

Het traject

Planning van de CWO-trajecten per schooljaar

Ruim een half jaar vóór de aanvang van het traject ontvangt de rector van de school de voorgestelde planning met de “bemensing”. De school bekijkt of de planning past in de eigen agenda en of men akkoord is met de voorgestelde commissieleden.

Voorgesprek

In het voorgesprek gaat de projectleider van het CWO met de rector van de school die aan het begin van het CWO-traject staat, na of de school klaar is voor het traject aan de hand van de volgende vragen:

Is het traject bekend? Is het karakter van het traject voldoende duidelijk? In hoeverre is het waarderend perspectief bekend op de school? Hoeveel tijd neemt het traject in beslag? Wat komt er allemaal bij kijken? Heeft de school(leiding) al enig idee in welke richting de onderzoeksvraag zal gaan? Wat verwacht de school van de SHZG? Is de school nieuwsgierig naar wat de commissie kan brengen?

Startgesprek

Gesprek van de voorzitter en de secretaris van de commissie met de rector van de school en de kartrekkers van het traject binnen de school. Hierin komen de volgende punten aan de orde:

- Toelichten van het traject (waar nodig), beantwoorden van vragen van de gespreksdeelnemers over het traject en/of de bezoekdag.
- Toelichten, waar nodig, wat onderzoeken vanuit het waarderend perspectief inhoudt.
- Met elkaar kijken naar de richting waarin de onderzoeksvraag gaat of kan gaan. Hierbij kunnen de voorzitter en secretaris van de commissie – als de behoefte bestaat – zowel ondersteunen bij het scherper krijgen van de mogelijke onderzoeksvraag als bij het proces om te komen tot een onderzoeksvraag die erkend en herkend wordt in de school. Die ondersteuning op het procesvlak kan bestaan uit het aandragen van voorbeelden hoe andere scholen dit proces binnen de school hebben aangepakt.
- Verhelderen van de mogelijkheden tot ondersteuning die – tijdens het proces in de school – geboden kan worden vanuit de SHZG.
- Toelichten van de planning van het verdere traject.

Traject tussen startgesprek en bezoekdag

- De school heeft zes tot acht weken om tot een onderzoeksvraag te komen en deze toe te lichten in een verslag. Van belang is dat de commissie een onderzoeksvraag beschrijft die voorzien is van verkenning van het thema, ook in termen van: Wat zien we hiervan op school? Waar gaat het goed? Waar ligt in dezen onze kracht? En waar willen we heen? Wat is onze droom?
- Het verslag/de zelfevaluatie wordt twee weken vóór de bezoekdag bij de secretaris van de commissie ingeleverd.
- De commissie bespreekt het verslag en bereidt de bezoekdag voor.
- Na de voorbereiding bespreekt de secretaris met de rector de planning en de verwachtingen van de bezoekdag. Dit gesprek vindt plaats op de te bezoeken school.

Bezoekdag

- De commissie als geheel spreekt achtereenvolgens met de schoolleiding, onderbouwleerlingen, bovenbouwleerlingen, docenten, en andere geledingen; de school kiest met wie de commissie het best kan spreken om de opbrengst optimaal te laten zijn. De panels zijn minimaal zes en maximaal acht personen.
- De planning geschiedt in overleg met de school.
- Aan het eind van de bezoekdag doet de voorzitter van de commissie kort verslag van de voorlopige bevindingen.

Rapport

- De secretaris zorgt voor een rapport waarin krachten en kansen voor ontwikkeling benoemd worden.
- De commissie onthoudt zich van oordelen, adviezen en meningen.
- Zaken die naast het terrein van de onderzoeksvraag zijn opgevallen, kunnen in het rapport en/of in nagesprek aan de orde komen.
- De andere commissieleden lezen het rapport en passen aan waar nodig.
- Het rapport wordt – in concept - naar de school gestuurd. Als er feitelijke onjuistheden worden geconstateerd, worden deze aangepast. Daarna wordt het rapport definitief.

Nagesprek

De voorzitter van de commissie en de secretaris bespreken op de school met de rector (en andere leden van de schoolleiding) het traject en de bevindingen. Waar nodig wordt toelichting gegeven en waar gewenst worden handvatten geboden.

Ook is het mogelijk na verloop van bijvoorbeeld een half jaar nogmaals een gesprek te hebben over de ontwikkelingen die naar aanleiding van het CWO aan de gang zijn of plaatsgevonden hebben.

Bijlage:

Artikel Eefje Teeuwisse: *De basis van het waarderend perspectief*